

RZ 2158-60-01/05-102
Osijek, 8. veljače 2005.

Na temelju odredbe članka 105. stavka 2. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine br. 123/03. 198/03. 105/04. 174/04) i odredbe članka 5. Poslovnika o radu Rektorskog zbora, Rektorski zbor na prijedlog Povjerenstva Rektorskog zbora za pripremu i praćenje implementacije Bolonjske deklaracije na 4. sjednici u akademskoj 2004./2005. godini održanoj 8. veljače godine pod točkom 5. dnevnog reda donio je

UPUTE ZA SASTAVLJANJE PRIJEDLOGA POSLIJEDIPLOMSKIH STUDIJSKIH PROGRAMA

Svrha je ovih uputa postići ujednačeni oblik prijedloga studijskih programa kako bi se olakšalo njihovo unutarnje vrednovanje na sveučilištima i vrednovanje koje će provoditi **Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje** (NVVO) uz pomoć **Agencije za znanost i visoko obrazovanje** (Agencije).

Poslijediplomski studiji mogu se organizirati kao:

- a. specijalistički
- b. doktorski

Poslijediplomski programi trebaju se također smatrati komponentom sustava cjeloživotnog obrazovanja, naročito u onim svojim dijelovima u kojima omogućuju prijenos novih znanstvenih, umjetničkih i stručnih znanja, te visoko-kvalitetno istraživačko i profesionalno usavršavanje.

Struktura i intencija specijalističkih i doktorskih studija bitno se razlikuje, pa se stoga oni trebaju predlagati kao zasebni programi. No, kako je teško povući jasnu granicu između specijalističkih i znanstvenih sadržaja cijeli sustav poslijediplomskog obrazovanja moguće je integrirati na funkcionalnoj razini. Poblje, polaznici studija jedne vrste mogu, uz konzultaciju sa svojim mentorima ili studijskim savjetnicima, i uz suglasnost studijskog vijeća, u svoj izvedbeni plan studija uključiti izborne, istraživačke ili praktične dijelove iz druge vrste studija. Funkcionalna integracija može se ostvariti i na razini studijskog programa. To znači da dijelovi specijalističkog studija mogu biti ponuđeni kao izborni predmeti ili izborne aktivnosti na doktorskom studiju. Isto tako, moguće je u sklopu specijalističkog studija predvidjeti mogućnost prijenosa bodova sa programa dokorskog studija.

Obvezni i izborni dijelovi studijskih programa trebaju biti iskazani kroz ECTS bodove, kako bi se omogućila mobilnost polaznika studija i akumulacija bodova u sustavu cjeloživotnog obrazovanja. Istraživački i stručni dijelovi programa, čije uspješno apsolviranje je ključni preduvjet za stjecanje stupnja doktora znanosti odnosno specijaliste, nisu predmet ECTS sustava, već se trebaju valorizirati metodologijama koje su uobičajene za znanstveno-istraživačke i stručne djelatnosti.

I. UPUTE ZA SASTAVLJANJE PRIJEDLOGA PROGRAMA POSLIJEDIPLOMSKIH SPECIJALISTIČKIH STUDIJA

Prijedlog poslijediplomskog specijalističkog studijskog programa treba sadržavati:

I.1. UVOD

Preporuča se da uvod kad god je moguće sadrži sljedeće elemente:

a) Razloge za pokretanje studija, posebno:

- procjenu njegove svrhovitosti s obzirom na potrebe tržišta rada u javnom i privatnom sektoru,
- njegova povezanost s suvremenim znanstvenim spoznajama i/ili na njima temeljenim vještinama i sposobnostima (kompetencijama).

b) Dosadašnja iskustva predlagača u provođenju ekvivalentnih ili sličnih programa.

c) Mogući partneri koji su pokazali interes za program, ili bi mogli biti zainteresirani za njegovo pokretanje, te vidove potpore takvih partnera provođenju studija (izravna ulaganja u studij, pokrivanje troškova studija za određen broj polaznika, sudjelovanje u provedbi studija, naročito njegovih istraživačko-stručnih dijelova, i sl.)

d) Otvorenost studija prema pokretljivosti polaznika.

e) Ostale elemente i potrebne podatke prema mišljenju predlagača.

I. 2. OPĆI DIO

I. 2. 1. Naziv studija.

I. 2. 2. Nositelj studija (*sveučilište-predlagač*) i izvođač studija (*sastavnica koja izvodi ili koordinira izvođenje studija*).

I. 2. 3. Trajanje studija.

I. 2. 4. Uvjeti upisa na studij.

I. 2. 5. Kompetencije koje polaznik stječe završetkom studija.

I. 2. 6. Akademski naziv koji se stječe završetkom studija.

I. 3. OPIS PROGRAMA

I. 3. 1. Popis obveznih i izbornih predmeta s brojem sati aktivne nastave potrebnih za njihovu izvedbu i brojem ECTS bodova.

I. 3. 2. Opis svakog predmeta u koji ulaze:

- okvirni sadržaj predmeta
- razvijanje općih i specifičnih kompetencija (znanja i vještina) za svaki pojedini predmet i/ili modul
- oblici provođenja nastave, način sudjelovanja polaznika u provedbi predmeta (seminarski radovi, analize posebnih slučajeva i primjera (*case studies*), i sl.) i način provjere znanja
- popis literature potrebne za studij i polaganje ispita
- popis literature koja se preporučuje kao dopunska
- bodovna vrijednost svakog predmeta određena u skladu s ECTS-om uz odgovarajuće obrazloženje
- način polaganja ispita
- način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe svakog predmeta i/ili modula.

I. 3. 3. Struktura studija, ritam studiranja i obveze polaznika. Uvjeti upisa studenta u sljedeći semestar ili trimestar, odnosno sljedeću godinu studija te preduvjete upisa pojedinog predmeta ili skupine predmeta.

- I. 3. 4. Popis predmeta, modula i drugih dijelova programa koje polaznik može izabrati s drugih poslijediplomskih (specijalističkih i doktorskih) studija.
- I. 3. 5. Kriteriji i uvjeti prijenosa ECTS bodova - pripisivanje bodovne vrijednosti kolegijima koje studenti mogu izabrati s drugih studija na Sveučilištu ili drugim visokim učilištima.
- I. 3. 6. Popis predmeta i/ili modula koji se mogu izvoditi na stranom jeziku (uz navođenje jezika).
- I. 3. 7. Uvjeti pod kojima studenti koji su prekinuli studij ili su izgubili pravo studiranja na jednom studijskom programu mogu nastaviti studij.
- I. 3. 8. Uvjeti pod kojima polaznik stječe pravo na potvrdu (certifikat) o apsolviranom dijelu studijskog programa, kao dijelu cjeloživotnog obrazovanja.
- I. 3. 9. Način završetka studija, tj. uvjeti za odobrenje teme završnog rada, te postupak ocjene i obrane završnog rada.
- I. 3.10. Maksimalna duljina razdoblja od početka do završetka studiranja (*preporuča se da za jednogodišnje programe to razdoblje bude jedna i pol godina, a za dvogodišnje programe tri godine*).

I. 4. UVJETI IZVOĐENJA STUDIJA

- I. 4. 1. Mjesta realizacije studijskog programa
- I. 4. 2. Podaci o prostoru i opremi predviđenima za izvođenje studija
- I. 4. 3. Imena nastavnika i broj suradnika koji će sudjelovati u izvođenju svakog predmeta pri pokretanju studija
- I. 4. 4. Podaci o svakom angažiranom nastavniku, i to:
- naziv ustanove u kojoj je zaposlen
 - e-mail adresa i adresa osobne web-stranice
 - životopis, popis radova objavljenih u posljednjih pet godina, te navođenje radova koji ga kvalificiraju za izvođenje nastave unutar specijalističkog studijskog programa
 - datum zadnjeg izbora u znanstveno-nastavno zvanje
 - ukoliko nastavnik nije zaposlen u visokoškolskoj ustanovi koja predlaže program, pismena izjava nastavnika da je spreman izvoditi nastavu, te pismena dozvola čelnika ustanove u kojoj je nastavnik zaposlen s navođenjem predmeta i razdoblja za koje se dozvola izdaje.
- I. 4. 5. Popis radilišta (nastavnih, istraživačkih i stručnih baza) raspoloživih za provođenje studija, suglasnosti rukovoditelja ustanove u kojima se odvija studijska aktivnost, izjava o postojanju potrebne opreme i prostora, te popis i kvalifikacije suradnika koji će sudjelovati u studijskim (nastavnim, istraživačkim i stručnim) aktivnostima.
- I. 4. 6. Popis suradnika, potencijalnih studijskih savjetnika, mentora ili voditelja završnog rada.
- I. 4. 7. Optimalan broj studenata koji se mogu upisati obzirom na prostor, opremu i broj nastavnika
- I. 4. 8. Procjena troškova studija po polazniku.
- I. 4. 9. Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe studijskog programa.

OSTALE NAPOMENE

Po mišljenju predlagača, posebno ako studijski program sadrži posebnosti koje se ne mogu prikazati prateći gore navedene upute. Kod sastavljanja studijskih programa, posebno onih dijelova koji se odnose na specifičnosti pojedinih područja struka i vrsta studija, preporuča se koristiti izvore koji se mogu naći na web stranici: www.unizg.hr/rz/index.html

II. UPUTE ZA SASTAVLJANJE PRIJEDLOGA PROGRAMA POSLIJEDIPLOMSKIH DOKTORSKIH STUDIJA

Prijedlog studijskog programa treba sadržavati:

II. 1. UVOD

Preporučuje se da uvod kad god je moguće uključi sljedeće elemente:

II. 1. 1. Razloge za pokretanje studija, posebno:

- a) procjenu njegove svrhovitosti s obzirom na potrebe istraživačkih djelatnosti u javnom i privatnom sektoru, posebice povezano s znanstveno-istraživačkim i tehnologijskim razvojem zemlje i odgovarajućim nacionalnim strateškim prioritetima
- b) utemeljenje na kompetitivnim znanstvenim istraživanjima i kompetencijama potrebnim za razvitak društva temeljenog na znanju,
- c) uspostavljanje suradnih istraživanja, i na njima temeljenom obrazovanju, između visokih učilišta, znanstvenih instituta, privatnog i javnog poslovnog sektora;
- d) usporedivost s programima uglednih inozemnih visokoškolskih institucija, posebno onih iz zemalja Europske unije.

II. 1. 2. Dosadašnja iskustva predlagača u provođenju poslijediplomskih doktorskih studija i drugih poslijediplomskih studija

II. 1. 3. Otvorenost studija prema pokretljivosti studenata.

II. 1. 4. Mogućnost uključivanja studija ili njegovog dijela u zajednički (združeni) program s inozemnim sveučilištima (*joint study programme*).

II. 1. 5. Ostale elementi i potrebne podatke, prema mišljenju predlagača.

II. 2. OPĆI DIO

II. 2.1. Naziv studija, te kojem znanstvenom području i polju i grana (tj. područjima i/ili poljima, ako se radi o interdisciplinarnom programu) pripada.

II. 2. 2. Nositelj studija i suradne ustanove koje sudjeluju u pokretanju i izvođenju dokorskog programa.

II. 2. 3. Institucijska strategija razvoja doktorskih programa.

II. 2. 4. Inovativnost dokorskog programa.

- o interdisciplinarnost,
- o kolaborativnost,
- o partnerstvo s industrijom i poslovnim sektorom u pokretanju i izvođenju dokorskog programa.

II. 2. 5. Uvjeti upisa na studij, posebno uvjeti za polaznike koji su stekli ranije kvalifikacije po studijskom sustavu prije 2005. godine.

II. 2. 6. Kriteriji i postupci odabira polaznika.

II. 2. 7. Kompetencije koje student stječe završetkom studija, mogućnosti nastavka znanstveno-istraživačkog rada, mogućnosti post-dokorskog usavršavanja, te mogućnosti zapošljavanja u javnom i privatnom sektoru.

II. 3. OPIS PROGRAMA

II. 3. 1. Struktura i organizacija dokorskog programa. Organizacija studija u punom radnom vremenu (*full-time*) i studija s dijelom radnog vremena (*part-time*).

II. 3 .2. Popis obveznih i izbornih predmeta i/ili modula s brojem sati aktivne nastave potrebnih za njihovu izvedbu i brojem ECTS- bodova.

- II. 3. 3. Obvezatne i izborne aktivnosti (sudjelovanje na seminarima, konferencijama, okruglim stolovima i sl.) i kriteriji za njihovo izražavanje u ECTS bodovima.
- II. 3. 4. Opis svakog predmeta i/ili modula u koji ulaze:
- okvirni sadržaj predmeta i/ili modula,
 - razvijanje općih i specifičnih kompetencija (znanja i vještina) za svaki pojedini predmet i/ili modul,
 - oblici provođenja nastave i način provjere znanja,
 - popis literature potrebne za studij i polaganje ispita,
 - popis literature koja se preporučuje kao dopunska,
 - bodovna vrijednost svakog predmeta određena u skladu s ECTS-om uz odgovarajuće obrazloženje,
 - način polaganja ispita,
 - način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe svakog predmeta i/ili modula.
- II. 3. 5. Ritam studiranja i obveze studenata. Uvjeti za napredovanje kroz studij, upisa u sljedeći semestar ili trimestar, odnosno sljedeću godinu studija, te preduvjeti upisa pojedinog predmeta ili skupine predmeta.
- II. 3. 6. Sustav savjetovanja i vođenja kroz studij, način odabira studenta, obaveze studijskih savjetnika i voditelja doktorskih radova, te doktorskih kandidata.
- II. 3. 7. Popis predmeta i/ili modula koje studenti mogu izabrati s drugih poslijediplomskih doktorskih i specijalističkih studijskih programa.
- II. 3. 8. Popis predmeta i/ili modula koji se mogu izvoditi na stranom jeziku (uz navođenje jezika).
- II. 3. 9. Kriteriji i uvjeti prijenosa ECTS-bodova - pripisivanje bodovne vrijednosti predmetima koje studenti mogu izabrati s drugih studija na sveučilištu-predlagачu ili drugim sveučilištima.
- II. 3. 10. Način završetka studija i uvjeti za prijavu teme dokorskog rada. Postupak i uvjeti za prihvaćanje teme dokorskog rada. Postupak i uvjeti ocjene dokorskog rada. Uvjeti i način obrane dokorskog rada.
- II. 3. 11. Uvjeti pod kojima studenti koji su prekinuli studij ili su izgubili pravo studiranja na jednom studijskom programu mogu nastaviti studij.
- II. 3. 12. Uvjeti pod kojima polaznik stječe pravo na potvrdu (certifikat) o apsolviranom dijelu dokorskog studijskog programa, kao dijelu cjeloživotnog obrazovanja.
- II. 3. 13. Uvjeti i način stjecanje doktorata znanosti upisom dokorskog studija i izradom dokorskog rada bez pohađanja nastave i polaganja ispita.
- II. 3. 14. Maksimalna duljina razdoblja od početka do završetka studiranja (*preporuča se da za doktorske program to bude u pravilu četiri godine za full time studente, odnosno sedam godina za part time studente*).

II. 4. UVJETI IZVOĐENJA STUDIJA

- II. 4. 1. Mjesta izvođenja studijskog programa.
- II. 4. 2. Podaci o prostoru i oprema predviđena za izvođenje studija, posebno podaci o istraživačkim resursima (istraživačka oprema, ljudski resursi)
- II. 4. 3. Popis znanstvenih i razvojnih projekata na kojima se temelji doktorski program.
- II. 4. 4. Institucijsko rukovođenje doktorskim programom.
- II. 4. 5. Ugovorni odnosi između studenata i nositelja dokorskog studija, odnosno suradnih institucija: za stjecanje kreditnih bodova, izvođenje istraživačkog rada, obranu doktorske disertacije, ostvarivanje obvezatnih i izbornih aktivnosti.
- II. 4. 6. Imena nastavnika i suradnika koji će sudjelovati u izvođenju svakog predmeta pri pokretanju studija. Podaci o svakom angažiranom nastavniku, i to:

- naziv ustanove u kojoj je zaposlen,
 - e-mail adresa i adresa osobne web stranice,
 - životopis, popis radova objavljenih u posljednjih pet godina, te navođenje radova koji ga kvalificiraju za izvođenje studijskog programa,
 - datum zadnjeg izbora u znanstveno-nastavno ili nastavno zvanje,
 - ako nastavnik nije zaposlen u visokoškolskoj ustanovi koja predlaže program, pismena izjava nastavnika da je spreman izvoditi nastavu te pismena dozvola čelnika ustanove u kojoj je nastavnik zaposlen s navođenjem predmeta i razdoblja za koje se dozvola izdaje.
- II. 4. 7. Popis nastavnih radilišta (nastavnih baza) za provođenje studija (nastave i istraživačkog rada), suglasnost rukovoditelja nastavne baze u kojoj se odvija praktična nastava, izjava o postojanju potrebne opreme i prostora za izvođenje praktične nastave sukladno studijskom programu, te popis i kvalifikacija suradnika koji će izvoditi studij (nastavu i istraživački rad).
- II. 4.8. Optimalan broj studenata koji se mogu upisati s obzirom na prostor, opremu i broj nastavnika, posebno obzirom na broj potencijalnih voditelja doktorskih tema.
- II. 4.9. Procjena troškova izvedbe dokorskog programa i trošak studija po studentu.
- II. 4.10. Financiranje dokorskog programa:
- Izvori financiranja dokorskog programa,
 - Status studenata (ugovori sa studentima, plaće ili stipendije, socijalna i zdravstvena zaštita, zaštita na radu, izobrazba u inozemnim institucijama).
- II. 4. 11. Kvaliteta dokorskog programa:
- Način praćenja kvalitete i uspješnosti **izvedbe dokorskog programa**, a posebno način sudjelovanja studenata u ocjenjivanju studijskog programa,
 - Praćenje realizacije **ciljeva dokorskog programa** (stjecanje znanja i vještina, ovladavanje tehnikama, vještine relevantne za zapošljavanje izvan akademskih institucija, zapošljavanje, alumni) (**learning outcomes**),
 - Institucijski mehanizmi za **unaprjeđenje kvalitete** dokorskog programa (samo-evaluacijski postupci, evaluacijski postupci, anketiranje studenata, istraživanje uspješnosti provođenja programa, indikatori uspješnosti).

OSTALE NAPOMENE

Prema mišljenju predlagača, posebno ako studijski program sadrži posebnosti koje se ne mogu prikazati prateći navedene upute.

Kod sastavljanja studijskih programa, posebno onih dijelova koji se odnose na specifičnosti pojedinih područja struka i vrsta studija, preporuča se koristiti izvore koji se mogu naći na web stranici: www.unizg.hr/rz/index.html

PREDSJEDNICA REKTORSKOG ZBORA

Prof. dr.sc. dr.h.c. Gordana Kralik

Dostavljeno:

1. Članovima Rektorskog zbora
2. Prof. dr. sc. Mladen Havelka, predsjednik Vijeća veleučilišta i visokih škola
3. Prof. dr. sc. Slobodan Uzelac, državni tajnik za visoko obrazovanje
4. Pismohrana Rektorskog zbora